

Nr 526

Av herr **Dahlén**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till studieförbund.*

Skolöverstyrelsen har föreslagit vissa förändringar i bestämmelserna för de anslag som utgår till det frivilliga folkbildningsarbetet. Departementschefen har godtagit en del av dessa förslag. I stort sett har vi inget att erinra mot förslagen. På en punkt finns det dock anledning till genmäle.

För närvarande gäller att för godkännande som riksförbund för studie-cirkelverksamhet skall förbundet ha minst 10 000 medlemmar och som huvuduppgift bedriva studie- och bildningsverksamhet av riksomspännande karaktär. Vidare skall förbundet för föregående budgetår haft utgifter för folkbildningsarbetet på minst 2 000 kronor.

Skolöverstyrelsen anför att många smärre organisationer uppfyller dessa villkor och att man därför kan »riskera en uppsplittring på ett stort antal studieförbund». Överstyrelsen föreslår därför att bestämmelserna skärpes så att bl. a. krav på medlemsantal på 25 000 införes och att deltagarantalet i studiearbetet skall ha uppgått till minst 5 000. Dispensmöjligheter skall liksom hittills föreligga.

Det kan inte i och för sig ligga något intresse i en uppsplittring i ett stort antal studieförbund. Snarare torde ett mindre antal förbund med större resurser äga bättre slagkraft. Även om detta å ena sidan är riktigt är det dock en helt annan sak att statsmakterna alltför ingående blandar sig i det fria folkbildningsarbetet och söker pressa dettas organisationsformer i viss riktning. Det är nämligen detta man gör med det föreliggande förslaget. Om smärre studieförbund skall komma i åtnjutande av statsmakternas stöd måste sammanslagning eller viss samverkan med redan godkända förbund åstadkommas. Såvida det kan anses vara en naturlig utveckling med en sådan samverkan mellan två eller flera förbund bör det inte finnas så mycket att invända. Men risk föreligger uppenbarligen att samarbetet i första hand betingas inte av i stort sett gemensamma intressen utan av den press som statsmakternas bidragsbestämmelser innebär. Det kan inte vara lämpligt att utan starkt tvingande skäl i ökad omfattning utsätta organisationerna för sådana frestelser. Därtill kommer att en del förbund troligen kommer att anse det vara mot sina intressen att ingå mer eller mindre intim samverkan med andra organisationer. Det är angeläget att statsmakterna i så stor utsträckning som möjligt respekterar denna inställning. Jag vill i detta sammanhang erinra om den gene-

rösa inställning statsmakterna visat på folkhögskoleområdet och då speciellt till behandlingen av de s. k. rörelseskolorna.

Arbete i det fria folkbildningsarbetet — i redan godkända studieförbund — har gett den erfarenheten att ett utvidgat samarbete mellan olika studieförbund befinner sig i rask utveckling. Det vore olyckligt om statsmakternas åtgörande komme att uppfattas som otillbörlig press. Jag kan därför inte inse nödvändigheten av en drastisk skärpning av bidragsbestämmelserna.

Utöver de nuvarande bestämmelserna finns det dock enligt min mening anledning till viss ökning i kraven. Denna bör i första hand gå ut på att få klarlagt att studiearbete i icke allför ringa omfattning förekommit. Överstyrelsens krav att det skall finnas 25 000 *formellt* registrerade medlemmar är mindre väsentligt.

Enligt min mening bör därför en klarare redovisning av antalet personer som aktivt deltagit i studiearbetet kunna krävas. Jag anser att det är tillfredsställande om 2 000 personer deltagit och går alltså emot överstyrelsens förslag att det skulle erfordras att 5 000 personer deltagit.

Vidare bör kravet för studieförbunden i enlighet med överstyrelsens förslag ändras så till vida att en från moderorganisationen skild ekonomisk förvaltning skall finnas.

Med dessa två förändringar i förhållande till nuvarande bestämmelser uppnås det väsentliga, nämligen en bättre redovisning av studiearbetets *reella* omfattning.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av anslaget *Bidrag till studieförbund* under 8:e huvudtiteln måtte i anslutning till vad ovan anförts uttala att riksdagen anser att viss uppmjukning bör ske i de föreslagna bestämmelserna för godkännande som riksförbund för studiecirkelverksamhet.

Stockholm den 26 januari 1956

Olle Dahlén